

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Kaja Kocjan

Nestrpnost mladih do beguncev v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Kaja Kocjan

Mentor: red. prof. dr. Mitja Velikonja

Nestrpnost mladih do beguncev v Sloveniji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Zahvala

Najprej bi se zahvalila svojim staršem (tudi očimu) in starim staršem, ter bratu, ki so me skozi vsa ta leta študija spodbujali tudi finančno in verjeli, da je tudi kulturolog lahko koristen član družbe. Nadalje bi se zahvalila celotni akademski sferi Fakultete za družbene vede, posebej kulturološkemu kolektivu, da so me naučili toliko novih stvari, predvsem pa pokazali oz. dokazali, da moje mnenje ni napačno, niti drugačno, je samo različno, in predvsem da so mi odpirali oči na vseh področjih, kajti kulturologija je vse, je življenje, je družba, je posameznik, je grafit, je spot Lady Gaga, je vseobsegajoča – to je bilo tisto, s čimer sem se v življenju želela ukvarjati. Hvala. Hvaležna sem tudi Evropski uniji in njihovem programu Erasmus ter seveda Fakulteti za družbene vede, da program Erasmus sploh omogoča, saj sem eno (študijsko) leto preživela v Španiji, in sicer na Univerzi v Salamanci. Seveda bi se zahvalila tudi svojim sošolcem, da so mi brez očitajočih pogledov in/ali besed posojali zapiske, me bodrili in motrili ob težkih študijskih dneh, spraševali snov pred izpiti, pomagali med izpiti ter kolokviji in še marsikdaj. Posebej bi se še zahvalila ekipi Puhove 9, tiste, ki to ste, veste, kdo ste, in hvala vam, da ste prenašale moje obupavanje nad Hegli, Kanti, Marxi in še kom. Seveda bi se zahvalila tudi vsem intervjuvancem, saj brez njih danes te diplomske naloge ne bi bilo. Hvala za pogum, hvala za vaša mnenja, vsako šteje, pa čeprav je vsako različno od drugega. Še ena zahvala mi je ušla in sicer zahvala mojemu prijatelju Anžetu za odlično lektoriranje in stiliziranje te naloge saj brez njega gotovo ne bi bila tako lepo berljiva.

Posebej pa bi se seveda zahvalila profesorju Mitji Velikonja, ki me je skozi vsa študijska leta spodbujal z lepimi besedami ter verjel vame, sedaj na koncu pa je še odlično, organizirano in predano mentoriral moji diplomski nalogi. Tisočkrat hvala.

Nestrpnost mladih do beguncev v Sloveniji

Diplomsko delo se osredotoča na fenomenom nestrpnosti mladih Slovencev do beguncev. Prihod beguncev je dobil veliko pozornosti, saj je prihod tujcev v Slovenijo nekaj, na kar Slovenci niso navajeni. V nalogi se ukvarjam z vprašanji, kaj nestrpnost je, če obstaja in koliko le-te med mladimi je ter kakšni so razlogi za tovrstno nestrpnost. Metoda preučevanja v pričujoči diplomski nalogi je kvalitativno raziskovanje. Da bi dobila odgovore na zgornja vprašanja, sem opravila sedemnajst polstrukturiranih intervjujev z raziskovanci starimi od dvajset do petindvajset let. Rezultati vzorca so pokazali, da je nestrpnost v večini prisotna (nestrpnih je bilo štirinajst, medtem ko so bili strpni le trije). Pokazali so tudi, da (večinsko) mnenje mladih bazira na medijskem poročanju, kar posledično pokaže, da je njihova percepcija o beguncih precej enotna – denimo večina direktno ali implicitno pokaže, da percipirajo begunce kot homogeno (kulturno) skupino in da (nezavedno) pristajajo na (družbeni) konstrukt deljenja na “nas” in “njih”. To pomeni, da verjamejo in podpirajo konstrukt “drugačnosti” tujca. Dotaknem se tudi fenomena t. i. ekonomskih migrantov, ki pravi, da so ekonomski migranti tisti, ki izkoriščajo stisko beguncev. V nalogi skušam razložiti, zakaj in kako lahko to označimo za nestrpno dejanje.

Ključne besede: Begunci, nestrpnost, ekonomski migranti, mladi.

Intolerance of young people towards refugees in Slovenia

The focus in this bachelor thesis is a phenomenon of intolerance of Slovenian youngsters towards refugees that are coming to our country. The arrival of refugees to Slovenia has got a lot of attention, because Slovenian people are not used to see a lot of foreign people in their country. In the paper I am trying to find out what intolerance means, if it exists and how much of it exists among young people and what are the reasons for this kind of intolerance. To get answers to those questions I used qualitative approach, more specifically I have done half-structured interviews with seventeen different people. Their ages were between twenty and twenty-five. The results showed that intolerance exists in majority of the cases (fourteen people were intolerant and only three people were not). They also showed that the (majority of) the opinion of young people is based on media reports which consequently also showed that their perception of refugees is pretty much universal – meaning that the majority of interviewees directly or implicitly showed that they perceive refugees as one homogenic (cultural) group and that they are (subconsciously) agreeing with (social) construct of division on “us” and “them”, meaning that they believe and agree with a construct of differentiating foreign person, just because she is foreign. In the paper I also briefly explain the phenomenon of so called economic migrants, who supposedly are taking advantage of refugees as Slovenian media and youngsters seem to think. The goal of clarifying this phenomenon is to explain how and why this (way of thinking) can be called intolerance.

Keywords: Refugees, intolerance, economic migrants, youngsters.

Kazalo

1	Uvod.....	6
2	Namen, cilji in osnovne trditve.....	8
3	Teoretska osnova	10
3.1	Nestrpnost.....	10
3.2	Mladi ljudje v Sloveniji	13
3.3	Kdo je begunec?	14
4	Metodologija	16
5	Analiza intervjujev.....	18
5.1	Strpni intervjuvanci	20
5.2	Nestrpni intervjuvanci	22
5.2.1	Prva hipoteza	22
5.2.2	Druga hipoteza	25
5.2.3	Tretja hipoteza.....	27
5.2.4	Četrta hipoteza.....	29
5.2.5	Diskurz ekonomskih migrantov	30
6	Sklep	33
7	Literatura.....	35
	Priloga A: Vprašalnik.....	38

1 Uvod

Od poletja 2015 naprej je v Evropo in posledično v Slovenijo prihajalo na tisoče beguncev in migrantov. Jasno je bilo, da je to velik družbeni dogodek, ki ga bomo in bodo analizirali marsikakšni strokovnjaki in pa tudi laiki, ki se radi ukvarjajo z analiziranjem družbenih realnosti. Tema me je zelo pritegnila, saj lahko rečemo, da je to eden izmed prvih velikih »dogodkov«, ki majejo naša prepričanja, da je svet okoli nas prijazen in da dela dobro za vse nas. Evropa in pa tudi Slovenija sta se kot instituciji znašli pred izzivom, ki mu nista kos. Razlogov za to je več. Prvi razlog je preprosto ta, da Evropa in Slovenija nista bili pripravljene na tako velike količine ljudi, ki so želele prečkati meje. S tem merim na čisto konkretne stvari: število begunskih centrov, število prostovoljcev, zdravnikov, kuharjev in vseh ostalih ljudi, ki delajo v begunskih centrih, za to, da bi begunci lahko živeli v normalnih človeških razmerah. Druga stvar, ki jo velja omeniti in za katero menim, da nanjo tako Evropa kot tudi Slovenija nista bili pripravljene, je tudi ta, da niti Evropa niti Slovenija nimata jasno začrtanih idej, kako po približno enakomerni razporeditvi beguncev po večini evropskih držav, ki bi jim sčasoma dodelile azil, ljudem omogočiti osnovne življenjske pogoje. Niti nimata jasno začrtanih idej o tem kako tem ljudem omogočiti zaposlitve, šolanja, zavarovanja in podobne (nam samoumevne) zadeve.

Dejstvo je, da se tako veliki premiki ljudi v Evropi niso dogajali že od (konca) druge svetovne vojne naprej; izjema je Slovenija, ki ima iz devetdesetih let izkušnje z begunci iz Bosne (ter drugih držav bivše Jugoslavije). Vendar smo se glede na današnjo »begunsko situacijo« (v Sloveniji) očitno v devetdesetih letih precej malo naučili. Stanje v Evropi oziroma Evropski uniji je specifično in v pričujoči nalogi se nanjo ne bom sklicevala, saj se bom osredotočila konkretno na Slovenijo in nestrpnost mladih do beguncev oz. migrantov oz. prosilcev za azil, ki se trenutno nahajajo v Sloveniji ali prehajajo prek njenega ozemlja.

Ker je omenjeni premik ljudi tako velik in ker pozicija Slovenije predstavlja prvo državo Schengenskega sporazuma (natančneje drugo, vendar na Hrvaškem še niso uredili svojih meja), sem po opazovanju ljudi in spremljanju medijev opazila, kako močan vpliv ima begunska »kriza« na našo malo državico. Poleg tega da sem opazila, kako močan vpliv ima na državo (kot institucijo, kot vlado), sem tudi opazila, kako močan vpliv ima na ljudi oz. bolje rečeno na ljudstvo; koliko ljudi se o tem pogovarja in razpravlja in predvsem koliko je mladih, ki o omenjenih razmerah glasno razpravljajo. Predvsem sem pri določenih ljudeh – ki jih ni bilo tako malo – opazila mikronestrpnosti, vendar pa so se tudi pojavljale (makro)

nestrpnosti – protestiranje ljudi, da bi šola sprejela šest begunskih otrok, nastanitev beguncev v zapuščene hiše ipd. Osredotočenje v tej nalogi je na mladih, saj me je posebej pretreslo dejstvo, da se mladi ne strinjajo s prihajanjem migrantov oz. beguncev, saj po navadi te družbene skupine ne moremo označiti za eno izmed bolj nestrpnih. Nenavadno se mi je tudi zdelo, da so ljudje svojo nestrpnost zanikali, ko sem jih na to subtilno opozorila; kot da se tega niti ne bi zavedali. Zato sem temu pojavu nadela ime mikronestrpnost. Menim, da je morda ta oblika nestrpnosti nevarnejša od »klasične« nestrpnosti, saj se je posameznik niti ne zaveda. Po določenem času njegova mikronestrpnost (lahko) preraste v (makro) nestrpnost, ta pa se brez problema prikrađa v družbeni prostor in tako lahko pride do rojevanja ekstremističnih ideologij, ki se jih posledično začne tudi legitimizirati. Tako lahko te ideologije prodrejo v zasebne in javne institucije, kar pa se lahko razvije v precej nevaren pojav.

2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen te diplomske naloge je ugotoviti ali so mladi ljudje v Sloveniji nestrpni do beguncev ter v kolikšni meri, kakšni so razlogi za nestrpnost ter kakšne posledice lahko ta nestrpnost ima. Kot sem že omenila, sama opažam veliko mikro- oz. prekrite in/ali nezavedne nestrpnosti pri mladih ljudeh v Sloveniji. Menim, da je omenjeni pojav lahko nevaren, saj nestrpnosti pogosto vodijo do rojevanja ekstremističnih ideologij, ki pa v najslabšem primeru vodijo do fizičnih obračunavanj, tako do tistih na ulici kot tudi do celotnih vojn. Po mojem mnenju ta nestrpnost izhaja predvsem iz strahu do nepoznanega, poleg tega pa menim, da ima tudi medijska reprezentacija in predvsem njihova opredelitev begunske »krize« največ opraviti s tovrstnim strahom in s posledično nestrpnostjo. Kar se tiče mikronestrpnosti se bom posebej tudi ukvarjala z diskurzom t. i. ekonomskih migrantov, kajti pojmovanje le-teh je po mojem mnenju zelo dober primer ksenofobije, ki se je večina ljudi ne zaveda. Po mojem mnenju se s tovrstnim pojmovanjem zlahka ločuje begunce na »dobre« in »slabe«, torej tiste, ki naj bi bili dejansko potrebni naše pomoči, in druge, ki naj bi odvzemali prostor in pomoč tistim, ki naj bi ju potrebovali. S tem problemom bi se predvsem rada ukvarjala, ker se mi zdi, da je vsa ta nestrpnost predvsem družbeni konstrukt, sproduciran s strani medijev, in da izhaja iz nepoznavanja dejanskega »problema«. Menim, da ima lahko to usodne posledice tako za Evropo (tudi za Slovence) in konec koncev za begunce same.

Cilji moje diplomske naloge pa so torej ugotoviti, ali so mladi v Sloveniji dejansko nestrpni do beguncev ter v kolikšni meri in pa tudi zakaj je temu tako ter kakšne posledice ima lahko ta nestrpnost. Posledice se lahko hitro prelevijo – in v določenih delih Evrope so se že – v precej nevarne pojave, kot denimo porast ekstremističnih skupin, ki so nasilne do beguncev, vendar se ekstremizmi pojavljajo tudi z druge (ogrožene) strani, streljanje in razstreljevanje ljudi na ulicah. Te ideologije se lahko rodijo tako na naši strani (stran Evropejcev, Slovencev), kot tudi na strani migrantov in/ali beguncev. Vendar pa je moje mnenje tako, da se bodo oz., kot sem že omenila, so se določena gibanja že pojavila najprej na strani Evropejcev. Če bo tovrstnih gibanj preveč oz. če bodo begunci zaradi tega trpeli in se počutili ogrožene, se bodo logično-posledično uprli tudi sami, kar lahko vodi v precej srhljive konflikte.

Hipoteze

1. Mladi ljudje so nestrpni do beguncev zaradi medijske reprezentacije le-teh.
2. Mikronestrpnosti lahko vodijo v makronestrpnosti, te pa v ekstremistične ideologije, ki lahko radikalizirajo drugo stran – v našem primeru begunce.
3. Mladi ljudje so nestrpni do beguncev zaradi nepoznavanja njihovih kultur, nepoznavanje teh kultur pa prinaša strah, ki rojeva nestrpnost.
4. Mladi ljudje v Sloveniji so nestrpni do beguncev, ker v slovenski kulturi drugačno pomeni slabo.

3 Teoretska osnova

3.1 Nestrpnost

Najprej je treba definirati pojem nestrpnost; mogoče bolj specifično, pa vendar implicitno podano, nestrpnost do sočloveka. V družboslovju obstaja več definicij in pa tudi vrst nestrpnosti. V nalogi sem se posebej osredotočila na t. i. mikronestrpnost, kajti zdi se mi, da je te med Slovenci največ. Omeniti velja, da termina mikronestrpnost nisem našla v literaturi, ampak sem mu le nadela drugačno ime. V literaturi ta pojav večinoma imenujejo nezavedna in/ali prikrita nestrpnost. Med mikronestrpnost denimo tako spada t. i. pokroviteljski odnos; na primer: da se na begunce in migrante gleda kot na »uboge, prestrašene reveže, ki so potrebni pomoči« (Lipovec Čebren 2002, 176). Ena izmed glavnih značilnosti tako mikro- kot tudi (makro-) nestrpnosti je tudi ta, da ko ljudje opisujejo begunce/migrante/prosilce za azil, za to uporabljajo določene stereotipe; denimo drugačno oz. »temnejšo« barvo kože, slaba oblačila ipd. (Lipovec Čebren 2002, 177). Mikronestrpnost je tudi pojav, ki ga je bilo zaslediti še nedolgo tega v Sloveniji (okoli novembra leta 2015), ko so tako ljudstvo kot tudi mediji navajali, da imajo begunci/migranti pametne telefone in so s tem želeli očitati beguncem, da imajo torej dovolj denarja in zatorej niso (pravi) begunci, ampak (zgolj) ekonomski migranti. »Odnos med človekovimi pravicami in strpnostjo v demokratični družbi je vzajemen: zavzemanje za človekove pravice je ključni element strpnega vedenja! In seveda velja tudi nasprotno: brez udejanjanja strpnosti ne moremo doseči spoštovanja človekovih pravic. Nestrpnost ima razdiralno vlogo v družbi« (Leskošek 2005, 7).

Bolj natančna definicija strpnosti in nestrpnosti pa se glasi:

Slovar pojmov, ki ga je izdelala mednarodna organizacija United for Intercultural Action, besedo toleranca (slovenimo strpnost) pojasni kot spoštovanje, sprejemanje in cenjenje bogate raznolikosti svetovnih kultur, načinov izražanja in oblik človečnosti, humanosti. Toleranca (strpnost) je harmonija različnosti /.../ [Strpnost] je aktivna drža, ki je posledica zavedanja pomena univerzalnih človekovih pravic in svoboščin, ne le zase, temveč predvsem za druge. Nasproten pojem je nestrpnost. Pomeni nespoštovanje prepričanj in življenjskih praks drugih ljudi. Nestrpnost pomeni, da so nekateri ljudje obravnavani drugače zaradi svojih religioznih prepričanj, njihove seksualnosti ali celo zaradi drugačne obleke ali las. /.../ Z nestrpnostjo torej označujemo ideje in prepričanja (ne pa način vedenja), ki vključujejo podreditve drugih, ali je njihov cilj preprečiti njihovo polnopravno udeležbo v družbi, kar dosežejo tako, da jih razglasijo za neustrezne, barbarske, neumne, lene, izkoriščevalce, kriminalce, nemoralne, skratka potencialno nevarne za večinsko prebivalstvo (Leskošek 2005, 9).

Strpnost je odgovornost do človekovih pravic, pluralizma (še sploh pluralizma kultur), demokracije in pravne države. Vključuje zavračanje dogmatizma in absolutizma in se zavzema za spoštovanje standardov, ki so določeni v mednarodnih instrumentih za varstvo človekovih pravic. Strpnost pomeni sprejemanje dejstva, da so ljudje naravno raznoliki po videzu, načinu bivanja, govoru, vedenju in vrednotah, vsi pa imajo pravico živeti v miru in biti takšni, kot si želijo. Strpnost na ravni države pomeni pravično in nevtrarno zakonodajo. Socialne in ekonomske možnosti morajo biti dostopne vsem in vsakomur, brez diskriminacije. /.../ Strpnost do različnosti je še posebej pomembna v sedanjem času hitrih družbenih sprememb, ki jih povzročajo vedno močnejši trg in procesi globalizacije, kar spodbuja prebivalstvene premike iz materialno revnejšega v materialno bogatejši svet (Leskošek 2005, 10).

Ta nekoliko daljša citata dovolj natančno opredelita tako pomena nestrpnosti kot tudi strpnosti. S tema pojmomoma so bom ukvarjala v nadaljevanju.

V svojem prispevku v zgoraj omenjeni knjigi Uletova govori o mikroideologijah. Za njo so predsodki mikroideologije vsakdanjega sveta,

[Ki] se naslavlja neposredno na posameznike oziroma konkretne družbene skupine. Za razliko od makroideologij (mitologije, religije, politike) niso vezane na državne institucije, temveč na vsakdanji svet. So neformalne institucije vsakdanjega sveta, ki prevajajo določene stvarne odnose neenakopravnosti, dominacije in podrejenosti med družbenimi skupinami v območje vsakdanjosti. Obenem pa določena razmerja med različnimi skupinami v vsakdanjem svetu ljudi postavljajo v splošen okvir veljavnih družbenih norm, vrednot in institucij. Lahko bi dejali, da velike ideološke zgodbe dejansko živijo v mnogoterosti vsakdanjih partikularnih mikroideologij (Leskošek 2005, 12).

Uletovova pravi, da so »predsodki in rasizmi tisti, ki podpirajo, racionalizirajo in legitimirajo nek obstoječ *status quo* v dani družbi.« Po njenem naj bi bila to njihova ideološka funkcija. Pravi, da se ti novodobni oz. bolje rečeno sodobni rasizmi opirajo se na neko »*tezo o pravičnem svetu* in s tem pomagajo razložiti obstoječi družbeni red.« S tem vsekakor ne želi povedati, »da so sodobni predsodki kaj bolj racionalni ali resnični, kot so bili tradicionalni predsodki in rasizmi,« ampak, da njihov cilj ni več »neposredno, nasilniško izključevanje, podcenjevanje ali nasprotno povzdigovanje lastne skupine, temveč pritisk, da bi tudi "drugi" sprejeli našo govorico o "njih" kot svojo lastno govorico in se tako sami postavili na margino in se prostovoljno izpostavili različnim vzgojnim, prevzgojnim, nadzornim, zdravstvenim, socialnim in drugim posegom, s katerimi bi njihovo drugačnost izničili (strategija asimilacije) ali jih izolirali (strategija naturalizacije razlik)« (Prav tam).

S tem prepričanjem se strinjam, kajti v sodobni »liberalni« družbi res nihče več ne more neposredno »sovražiti« ali pa blatiti določene družbene skupine. Namesto tega se dogaja, da implicitno (kot družba) želimo določenim ljudem sporočiti, da niso zaželeni, in da, tako kot pravi avtorica, želimo, da manjšine same sebe postavijo na rob družbe. S sledečim citatom avtorice lahko to še bolj potrdim, saj pravi, da »medtem ko je za tradicionalne etnične predsodke značilna navezava na “površinske” razlike med ljudmi v barvi kože, spolu, običajih, vsakdanjem vedenju, sodobne predsodke karakterizira navezovanje na “globinske” razlike, ki niso neposredno opazne; na razlike v izobrazbi, kulturni ravni, religiji, v telesnem in duševnem zdravju, življenjskem stilu. Sodobni rasizem ima več opraviti s potlačenjem občutkov kot tradicionalni rasizem. S tem lahko pojasnimo ugotovitve raziskovalcev, da sodobne predsodke spremljajo šibka čustva, zato pa bolj prevladujeta hladno nezanimanje in prezir do drugačnosti« (Leskošek 2005, 12–13).

Zgornji citat in povzetki precej dobro predstavijo pomen tega, kar sama imenujem mikronestrpnost in kar se bom tudi trudila dokazati z analizami intervjujev v nadaljevanju. Dandanes ljudje (vsaj v Sloveniji) niso neposredno in nasilno nestrpni, npr. da bi žalili migrante ali se ozirali na njihovo barvo kože ipd. Večina ljudi želi opozoriti, kako drugačno kulturo imajo od nas, kako drugačno vero, večina se jih sprašuje, zakaj niso zbežali v svoje »arabske države,« kot se po navadi izrazijo, saj bi jim bila tam integracija lažja itn.

3.2 Mladi ljudje v Sloveniji

Intervjuvanci v analizirani raziskovalni skupini so stari od dvajset do petindvajset let; rojeni so med letoma 1991 in 1996. Intervjuvanci in tudi ostali, na katere se sklicujem, ko uporabljam besedo mladi, so različnih spolov, z različnim družinskim ozadjem, iz različnih slovenskih krajev, z različnih šol, z različno stopnjo (dokončane) izobrazbe, saj je le z ozirom na tovrstne različnosti mogoče doseči želeno reprezentativnost vzorca. Na mlade sem se osredotočila iz različnih razlogov. Eden izmed najpomembnejših je ta, da je družbeno pričakovano, da bodo mladi tisti, ki bodo pozdravljali spremembe, saj jih lahko obravnavamo kot najmlajše odrasle predstavnike družbe in so zaradi tega še odprti za nove stvari, saj nimajo toliko slabih izkušenj z novimi stvarmi ali premiki v družbi kot morda starejše generacije.

Večina mladih ljudi, na katere se sklicujem v nalogi, ima status študenta, zato bo ključna referenca tega dela naloge knjiga *Predah za študentsko mladino*¹. Avtorji v prologu povejo, da gledajo na študente kot na najbolj »sociokulturno profiliran del mladine« in da je ta skupina mladih ljudi tista, ki »predstavlja dominantno skupino mladinskega javnega mnenja« (Nastran Ule in drugi 1996, 8). Povejo tudi, da so študenti in študentke najbolj izobražen in informiran del mladine in da so po svojih potrebah in življenjskih vzorcih še najbolj podobni odraslim. Predvsem zaradi zadnje predpostavke sem se tudi sama odločila, da bom analizirala mlade. Kot je že bilo omenjeno, je večina intervjuvancev študentov, kar se je sicer zgodilo čisto slučajno, vendar menim, da je že to prvi dokaz o sliki trenutne družbene realnosti, ki prikazuje, da dandanes študirajo (predvsem v Sloveniji) že vsi in da sta izraza mlad in študent mogoče lahko celo zamenljiva. Avtorji v zgoraj omenjeni knjigi (Prav tam) pravijo, da študenti živijo podaljšano mladost oz. postadolescenco, »ki je najbolj modernizirana oblika mladosti in obenem tudi tipična oblika mladosti v sodobnih družbah.« Avtorji še pravijo, da so »bile študentske mladinske kulture praviloma izhodišče univerzalnim mladinskim kulturam, študentska socialna in politična gibanja pa so bila jedro gibanj socialnega in političnega protesta ter alternativnih gibanj in da so zaradi tega dogajanja med mladino dober predikator bodočih socialnih, kulturnih in političnih gibanj v širši družbi« (Prav tam). Zaradi tega razloga je bila prav ta družbena skupina izbrana za analizo, saj se mi je zdelo precej nerazumljivo in neverjetno, da so mladi ljudje lahko nestrpni. Še več, to se mi je zdelo predvsem nevarno ravno zaradi implicitno podanega razloga zgoraj, da so študenti in mladi

---

¹ Avtorji: Nastran Ule, Vlado Mihelj, Metka Mencin Čeplak, Tanja Rener in Slavko Kurdija

prihodnost javnega mnenja in javnih politik. Če se nestrpnost pojavlja že v teh generacijah, je to slabo za (zdravo) delovanje katerekoli družbe.

Vendar avtorji že uvodoma ponudijo pojasnilo mojemu začudenju, in sicer pravijo, da se je realnost mladosti spremenila, kar so omogočile sodobne družbe s svojimi socioekonomskimi pogoji. Avtorji pravijo, da »se mladost podaljšuje, vsebinsko razširja, desinhronizira, a obenem izgublja značaj prehodnega obdobja. V najbolj razvitih zahodnih družbah je mladost postala pomemben izvor kulturnega kapitala in novega postmodernega individualizma (Bourdieu in Beck v Nastran Ule in drugi 1996, 8). »Vzporedno s tem razvojem pa mladi postajajo bolj občutljivi na ogrožanje svojih življenjskih možnosti. V svojem individualizmu so tudi bolj ranljivi. Zato se lahko vse pozitivne libertarne težnje med sodobno mladino hitro zaustavijo in spremenijo v svoje nasprotje, v regresije, če se mladi srečajo z družbeno krizo, ki jo izziva transformacija modernih družb v postmoderne "družbe tveganja"« (Nastran Ule in drugi 1996, 8–9).

3.3 Kdo je begunec?

Zadnji pojem, ki ga je treba opredeliti in definirati, je begunec. Gre za eno izmed besed, za katero vsi mislimo, da točno vemo, kaj pomeni, ampak se še kako motimo. Ko govorimo o beguncih, se moramo zavedati, da je koncept tako deskriptiven kot tudi normativen; pomeni, da je nekaj, kar samo opišemo, in tudi nekaj, čemur s tem imenom dodamo vrednost; hkrati gre za pojasnjevanje in evalvacijo (Marfleet 2006, 25). Uporaba tega izraza v nalogi ima namen čim širše opredelitve čim več ljudi, ki prihajajo v Slovenijo ali Evropo iz (pretežno) držav Bližnjega vzhoda. Ko bo govora o beguncih, to ne bo pomenilo, da se nanašam zgolj na ljudi, ki so trenutno na poti ali pa so ostali zataknjeni v Idomeniju oziroma kjerkoli drugje na svoji poti. Niti ne bo pomenilo, da so to le »ubogi« ljudje, ki nimajo denarja in oblek ter bežijo pred vojno. V diplomski nalogi se z izrazom begunec nanašam na vse tujce, ki so zbežali iz svojih držav zaradi kakršnih koli razlogov – najbrž človek ne bi zbežal iz svoje države, če bi se tam počutil varno in dobro – in se trenutno nahajajo v evropskih državah ali pa vanje še vstopajo. V to skupino spadajo tako tisti, ki so za azil že prosili v Sloveniji ali kje drugje, kot tudi tisti, ki do tega še niso uspeli priti in so še na poti do določene države, kjer imajo namen zaprositi za azil.

Prva omembe vredna definicija begunca je vsekakor tista, ki jo uporablja Visoki komisariat Združenih narodov za begunce (v nadaljevanju mednarodno ime oz. okrajšava UNHCR) in je del Konvencije o statusu beguncev. Ta se glasi: »Begunec je nekdo, ki je bil prisiljen bežati iz svoje države zaradi preganjanja, vojne ali nasilja. Begunec ima zelo dober razlog, da se boji preganjanja zaradi svoje rase, vere, nacionalnosti, političnega mnenja ali članstva v določeni družbeni skupini.« »Prvotni namen te konvencije je bila zaščita evropskih beguncev, ki so iskali varno zatočišče po koncu druge svetovne vojne. Protokol iz leta 1967 pa je razširil njen namen ter odstranil geografske in časovne omejitve. Tako je konvencija postala univerzalni instrument zaščite v času, ko se je begunstvo začelo pojavljati po vsem svetu« (The UN Refugee Agency v Sloveniji, 2012). Definicija avtorice Emme Haddad je sicer zelo podobna zgoraj navedeni, ampak ni povsem enaka: »Begunci so posamezniki, ki s svojih domov bežijo zaradi pogojev, ki so presegli definicijo "normalnega", in tiste politike, ki so zanje ustvarjene (zanje kot begunce) ter jim včasih lahko pomenijo razliko med življenjem in smrtjo.« To ni avtoričina edina definicija, saj pravi, da je opredeljevanje beguncev zelo težka naloga, kajti v katerem koli primeru katera koli opredelitev begunca zelo težko zajame vse ljudi, ki bi jih lahko tako imenovali, predvsem pa s tovrstnim opredeljevanjem marsikoga lahko nehote izpustimo. Zato v nadaljevanju predlaga novo definicijo begunca, in sicer: »"Begunec" je posameznik, ki je bil z veliko mero sile za nedoločen čas izrinjen iz svoje politične skupnosti« (Haddad 2008, 42).

4 Metodologija

V diplomski nalogi sta uporabljeni dve različni metodi. Prva je analiza sekundarnih virov, literature, ki je uporabljena kot teoretska osnova. Drugi del metodologije, ki je tudi pomembnejši in ključen, je kvalitativna metoda, in sicer intervjuvanje posameznikov, starih od dvajset do petindvajset let. Naredila sem sedemnajst polstrukturiranih intervjujev. Pri formiranju vprašalnikov sem si pomagala s knjigo Jeana M. Conversa in Stanleyja Presserja z naslovom *Survey questions: Handcrafting the standardized questionnaire*.

Vprašalnik je bil za vse intervjuvance enak. Postavila sem jim deset vprašanj, vendar je skoraj vsako vprašanje imelo podvprašanja in/ali pojasnilo določenih izrazov z namenom, da bi intervjuvanci lažje razumeli, kaj jih sprašujem. Vprašalnik je strukturiran na način, da sta najmanj dve (včasih pa tudi tri) vprašnji podali odgovor na eno izmed postavljenih hipotez.

Vprašnji o medijih sta bili dve. Prvo je spraševalo, koliko intervjuvanci spremljajo medije in koliko se strinjajo z njihovim diskurzom, drugo pa kaj jim predstavlja izraz ekonomski migrant ter ali se strinjajo z medijskim diskurzom tega izraza in do katere mere. Direktne vprašnji o vplivu kultur beguncev na našo sta bili tudi dve, in sicer kaj intervjuvanec/ka meni o pomenu prihoda beguncev za našo kulturo; ali meni, da je v Sloveniji z njihovim prihodom možna realizacija multikulturne družbe ter kakšni bi bili njihovi občutki v primeru, da bi se to realiziralo. Tretje vprašanje, ki se tudi deloma dotika kulture, je bilo, kakšno je mnenje intervjuvancev o islamski veri, ki je večinska vera prihajajočih beguncev in s tem ena izmed skupnih sestavin večine kultur, ki prihajajo k nam. Potrditve ali ovržbe ideje Slovencev, da drugačno pomeni slabo, sem pridobivala prek vseh vprašanj, najbolj pa se je to pokazalo pri vprašanjih, ki so se dotikala njihovih občutkov do prihajajočih beguncev. Enako velja za potrditve ali ovržbe trditve, da se iz majhnih nestrpnosti lahko razvijejo velike in se posledično pojavijo ekstremistične ideje, ki pa lahko radikalizirajo drugo stran – v našem primeru begunce. Skozi vsa vprašanja sem želela predvsem ugotoviti, od kod imajo ljudje določena prepričanja in koliko so si podobna z večjim družbenim diskurzom, ki ga večinoma predstavljajo mediji.

Težave so se večinoma pojavljale, ko sem spraševala intervjuvance, kaj menijo, da se bo zgodilo z begunci, ki prihajajo k nam; ali jim bo Slovenija kot institucija omogočila zaposlitve, šolstvo ter zdravstveno zavarovanje; ko sem jih spraševala o integraciji beguncev v našo družbo ter ko sem jih spraševala, kaj приход beguncev pomeni za slovensko kulturo.

Pri prvem in drugem primeru sem po navadi morala pojasniti, da me zanima, ali menijo, da je odgovornost slovenske vlade, da jim to omogoči ter jim pomaga pri integraciji, in na kakšen način si intervjuvanci predstavljajo, da se lahko integrira begunce, pri tretjem pa so mi intervjuvanci večinoma povedali, da imamo Slovenci zaprto kulturo in da jih bomo težko sprejeli, mene pa je zanimalo, ali menijo, da obstaja možnost, da bi določene kulture beguncev na kakršen koli način imele direkten vpliv na slovensko kulturo – da bi lahko njihove kulture spremenile jedrne vrednote sestavine naše kulture.

5 Analiza intervjujev

Osrednji del te diplomske naloge so intervjuji in analiza le-teh. Kot že rečeno, sem opravila intervjuje s sedemnajstimi posamezniki, starimi od dvajset do petindvajset let. Intervjuvala sem osem žensk in devet moških. Sprva je bilo predvideno, da bi intervjuvala predstavnika vsakega spola (enega moškega in eno žensko) za vsako leto starosti, vendar je bilo prvotno število predvidenih intervjuvancev preseženo. V starostnih skupinah intervjuvancev, rojenih med letoma 1996 in 1994 (starost med dvajset in dvaindvajset let), je bil prvotni načrt uresničen. Pri intervjuvancih, rojenih leta 1993 (triindvajsetletnikih), sem intervjuvala tri posameznike – dve ženski in moškega, pri rojenih leta 1992 (starost štiriindvajset let) pa sem intervjuvala največ raziskovancev, in sicer pet – intervjuvala sem tri ženske in dva moška. V skupini, rojenih leta 1991 (starost petindvajset let), so trije intervjuvanci, in sicer dva moška in ena ženska.

Prvi del intervjuja je bil namenjen demografiji, kjer sem intervjuvance spraševala po njihovem spolu, starosti, kraju rojstva ter bivanja, trenutnem letniku in smeri študija oz. zaposlitvi – o tej sem se pozanimala le pri neštudirajočih intervjuvancih, za katere me je zanimalo, ali imajo redno službo, ali so zaposleni za določen oz. nedoločen čas ter pri vseh me je zanimala tudi izobrazba njihovih staršev – stopnja dokončane izobrazbe: (poklicna) srednja šola, diploma, magisterij ali doktorat. Z vprašanji o njihovi izobrazbi in izobrazbi njihovih staršev sem želela izvedeti, v kateri socialni razred spadajo. Nadaljnjih vprašanj je bilo deset, vendar je (skoraj) vsako vprašanje imelo več (pod)vprašanj, za kar pa sem se odločila, ker sem menila, da bodo intervjuvanci na ta način boljše razumeli, kaj jih sprašujem in bi zato tudi lažje in natančneje odgovorili. Kljub temu sem morala večini intervjuvancev vseeno pojasnjevati svoja vprašanja, npr. jim razložila kaj točno me zanima ali pa sem jim z namenom čim lažjega razumevanja podala primere odgovorov prejšnjih intervjuvancev.

Večina intervjuvancev prihaja iz osrednje slovenske regije, od drugod so le trije intervjuvanci, in sicer dva moška in ženska – ženska je iz Novega mesta, en od obeh moških je iz Tolmina, drugi pa iz Slovenskih Konjic. Kljub temu da večina prihaja iz osrednje slovenske regije, sta med njimi dva, ki ne študirata v Ljubljani – eden študira v Kopru, druga ženska pa v Mariboru. Med intervjuvanci so trije, ki ne študirajo. Kot je bilo že omenjeno, je to običajen pojav med mladimi v Sloveniji.

Spraševala sem jih marsikaj – zanimalo me je, koliko intervjuvanci sploh vedo o prihodu beguncev – ali vedo, od kod prihajajo ti ljudje, zakaj prihajajo, ali jih sploh zanima, kdo so ljudje, ki prihajajo k nam, kakšno imajo mnenje o njihovi (večinski) veri (islam), kaj menijo o pomenu tega za Slovenijo tako v kulturnem smislu kot tudi v »finančnem« oz. »uradnem«, logističnem (denimo, ali intervjuvanec/ka meni, da bo slovenska vlada omogočila prihajajočim ljudem (nam samoumevne) »ugodnosti«, kot so na primer šolstvo, zaposlitve in zdravstveno zavarovanje); kaj menijo o integraciji beguncev (se morajo integrirati sami, ali jim mora pri tem pomagati slovensko ljudstvo ali morda slovenska vlada) ter koliko spremljajo medije in za kako verodostojna imajo njihova sporočila. Zadnje vprašanje v intervjuju je bilo namenjeno diskurzu o t. i. ekonomskih migrantih – ali menijo, da je to uradna opredelitev določenega števila ljudi, ki k nam prihaja, in od kod naj bi ti ljudje bili; kateri izraz naj bi jih po njihovem ustrezno opredeljeval ter ali se strinjajo z medijsko interpretacijo t. i. ekonomskih migrantov, ki pravi, da to niso pomoči potrebni ljudje in so izkoristili stisko »pravih« beguncev.

Ponovno poudarjam, da izraza mikronestrpnost ni zaslediti v literaturi, ki sem jo uporabila. Kar imenujem mikronestrpnost, je skupno ime za nezavedno in/ali prikrito nestrpnost ter prikrit in/ali nezaveden rasizem: »Novi prikriti rasizem naj bi se namesto odkritega in agresivnega zavračanja teh skupin kazal v pasivnem odklanjanju, ignoriranju, ki je lahko še nevarnejše kot odkrito in aktivno sovraštvo do njih. Moderni rasisti se nočejo izdati, celo zavedati se nočejo svojega rasizma. /.../ Nosilci tovrstnih predsodkov opravičujejo svoje predsodke pred javnostjo in pred seboj s čedalje bolj "zahtevnimi" manjšinami, ki "ogrožajo svoboščine in pravice ljudi" na primer pravico do varnega življenja, do varnega bivanja in ki živijo na račun davkoplačevalcev« (Ule 2005, 22–23).

Intervjuvance lahko razdelimo v dve skupini; tiste, ki niso nestrpni, in tiste, ki so. V skupino nestrpnih sem vključila tudi tri intervjuvance, ki so zelo nestrpni. Med intervjuvanci – tako nestrpnimi kot tolerantnimi – sem odkrila dva fenomena, ki jih pred izvedbo raziskave nisem predvidela in zato sem ju tudi sama poimenovala. Gre za element koristnosti, ki pomeni, da je intervjuvanec/ka pri katerikoli temi omenil/a, da je prihod beguncev za nas oz. našo državo ali ljudstvo koristen. To se je pokazalo pri odgovorih, da je prihod beguncev koristen, saj bomo spoznali nove kulture ter se od njih česa naučili, da je za nas (Slovence) koristno, da vidimo, da je drugje ljudem še huje kot nam – kar pa sem sama označila za nestrpnost, saj to pomeni, da njihovo bedo izkoristimo za to, da se mi bolje počutimo in s tem dejanjem njihova življenja takoj postavimo na manjvredni položaj od naših – da se bo naša prestolnica zaradi njihovega

prihoda bolje razvijala, ali da je to boljše za naše gospodarstvo, saj prihajajo mladi ljudje ipd. Naslednji fenomen, ki sem ga tudi opazila, pa je bila nekakšna kontradiktornost intervjuvancev oz. oporekanje samim sebi, in sicer na več različnih področjih. Npr. intervjuvanec/ka se je zavedal/a, da mediji ne govorijo resnice, jo napihujejo ali prikrivajo, vendar medije še vedno spremlja ali jim celo še vedno verjame – takih je bila večina intervjuvancev. Pojavilo se je tudi mnenje, da moramo biti strpni do beguncev, ampak oseba, ki je bila takega mnenja je bila ena izmed najmanj strpnih.

5.1 Strpni intervjuvanci

Strpnih intervjuvancev je bilo precej malo, kar pa je bilo v skladu z mojim predvidevanjem pred opravljanjem analize.

Prva tolerantna intervjuvanka je intervjuvanka št. 3. Stara je dvajset let. Živi v Ljubljani, saj tam študira, drugače pa prihaja iz Novega mesta. Je gimnazijska maturantka in trenutno obiskuje drugi letnik smeri Kulturologija na Fakulteti za družbene vede. Oba njena starša sta končala srednjo šolo.

Meni, da je za Slovenijo dobro, da prihajajo begunci k nam, saj to pomeni nove ljudi, nove ideje. Opaža veliko nestrpnosti s strani Slovencev, in sicer zaradi “drugačnosti” beguncev, pravi, da smo Slovenci zelo ksenofobičen narod. S to izjavo podpre četrto zastavljeno hipotezo, ki pravi, da so mladi ljudje v Sloveniji nestrpni do beguncev, ker v slovenski kulturi drugačno pomeni slabo. Sama se je sicer nanašala na celoten narod, ne zgolj na mlade, ampak glede na to da sem se osredotočila predvsem na mlade, menim, da lahko to štejem za potrditev. Intervjuvanka je tudi mnenja, da bodo begunci delali za nižje plače in da je zatorej strah, da bi »nam«, Slovincem torej, pobrali denar, odvečen. Na vprašanje o medijih je odgovorila, da so dali negativno konotacijo beguncem ter da je dobila občutek, da so nas le-ti spodbujali, naj se »upremo« prihodu beguncev in da ni pravično, da so mediji označili ekonomske migrante za izkoriščevalske. Pravi, da ne razume, zakaj ljudje, ki ne pridejo iz t. i. »vojnih območij«, ne bi potrebovali pomoči. Iz intervjuja je bilo razvidno, da ni dovolj podučena o (pravnih) postopkih prihoda begunca v tujo državo, kajti v intervjuju je vseskozi govorila, da bi dala vsem vizo in da v Sloveniji uradni organi neradi podeljujejo vize. V resnici pri beguncih ne gre za pridobitev vize, ampak za pridobitev političnega azila, če zanj

zaposijo. Zanj po navadi ne zaprosijo tisti, ki imajo namen iti v drugo državo, vendar pa za čas, ko so v Sloveniji, vseeno dobijo dovolilnico za začasno bivanje.

Naslednja intervjuvanka, ki ni nestrpna, je intervjuvanka št. 7. Prav tako kot prejšnja intervjuvanka študira na Fakulteti za družbene vede, smer Kulturologija. Stara je 23 let in je iz Ljubljane. Njena mati je diplomirala, oče pa je dokončal srednjo poklicno šolo.

Tudi ta intervjuvanka opaža veliko nestrpnosti med Slovenci, saj pravi, da v naši družbi obstajajo neki stereotipi o muslimanih in je zato slovenska družba *a priori* nastrojena proti njim. Vendar meni, da ko bomo spoznali, da so nam tudi oni precej podobni, bomo kljub raznolikosti (v kulturi, veri, prepričanjih ipd.) vseeno normalno funkcionirali z njimi. Tudi je ni strah, da prihajajo k nam, saj pravi, da so oni tisti, ki pred nečim bežijo. Pove sicer, da bo prišlo do malo večjih kulturnih razlik, kot smo jih vajeni, vendar to ne bo imelo nobenega slabega vpliva na nas; morda bomo celo mi začeli sprejemati nove navade in bo naša kultura zaradi tega bolj raznolika. Meni, da bomo izkoriščali begunce pri zaposlitvah in drugod, saj naj bi žal tako bilo, da se »izkorišča vse, ki potrebujejo pomoč.« Intervjuvanka pravi, da ker jih bomo izkoriščali, jih bomo tudi začeli stigmatizirati, kar bo lahko vodilo v kriminal. Zanimivo je, da je podobno povedala prejšnja intervjuvanka, ki je pa rekla le, da bodo delali za nižje plače (v intervjuju je rekla tudi, da jih bomo izkoriščali, vendar pa svoje teze ni razvila dalje). Šolstvo naj bi jim bilo po njenem zagotovljeno. Želi si, da se integrirajo, in meni, da jim pri tem definitivno moramo pomagati in tudi sama jim želi pomagati – želi si sodelovati v prostovoljnih organizacijah, ki se ukvarjajo z integracijo. Pravi, da mediji sprožajo negativen odnos do beguncev (enako kot prejšnja intervjuvanka). Glede ekonomskih migrantov pravi, da je med begunci gotovo nekaj ekonomskih migrantov in se tudi strinja z njihovo opredelitvijo – da so to ljudje, ki prihajajo k nam iz nevojnih območij z željo po boljšem življenju (predvsem v finančnem smislu). Ne strinja se, da je to »izkoriščevalsko« do beguncev ali »nevarno« za slovensko ljudstvo, je pa mnenja, da ni pravično, da so jih mediji za take označili.

Naslednji intervjuvanec, ki ni nestrpen, je intervjuvanec št. 9. Star je 23 let in je redno zaposlen za določen čas. Njegova starša sta oba končala srednjo šolo.

Že takoj na začetku intervjuja pove, da meni, da so migracije popolnoma naraven cikel življenja in da nima občutka, da se bo zaradi njih zgodilo kaj groznega. Je pa eden izmed ljudi, ki nima dovolj informacij, in meni, da so begunci prišli le iz Sirije, kar seveda ni res, saj so k nam prišli ljudje iz več držav (po podatkih Ministrstva za zunanje zadeve so trenutno tudi

pri nas; Afganistanci, Pakistanci, Iračani, Iranci, Palestinci itn.). Pravi, da je to dobro, saj bodo begunci k nam prinesli nova znanja in da bo prišlo do zlitja kultur, čeprav meni, da mi tega ne bomo znali ceniti. Glede vere pravi, da bo nam, ker smo zaprt narod, veliko težje sprejeti njih kot bodo oni sprejeli nas. O integraciji beguncev v našo družbo meni, da bo naša država vseeno poskrbela zanje, saj to počnejo tudi druge evropske države in ker je to za nas koristno: »/.../ itak d mislm, d če hočmo met normalno socialno kulturo, k si jo vsi želimo, da ni kriminala in določenih drugih stvari, je nam v korist, da mi njim pomagamo, k drgač se bojo oni sam na slab način maščeval /.../« (Intervjuvanec št. 9 2016). S tem prepričanjem je podprl drugo zastavljeno hipotezo, ki pravi, da nestrpnost z naše strani lahko rodi radikalizacijo druge strani. Medijske novice spremlja okrnjeno, le tiste, ki so večje, vendar pa se mu zdi, da se ljudje v Sloveniji zelo bojijo, ker se bojijo neznanega. Spet gre za (delno) podprtje tretje hipoteze, ki pravi, da so ljudje nestrpni zaradi strahu pred nepoznanim(i) (kulturami). Glede ekonomskih migrantov pa pravi, da nima občutka, da bi bili med begunci taki ljudje in da so to preprosto ljudje, ki bežijo pred vojno.

5.2 Nestrpni intervjuvanci

Naslednjo skupino predstavljajo nestrpni ljudje, kamor spadajo tako tisti, ki so zelo malo nestrpni, kot tudi zelo nestrpni, ki so bili trije. Nestrpnih je občutno več kot strpnih, in sicer štirinajst intervjuvancev vseh starosti. Res pa je, da njihove nestrpnosti variirajo tako po razlogih kot tudi po magnitudi in večina se svoje nestrpnosti niti ne zaveda (gre za mikronestrpnost), izvira pa iz podobnih predpostavk.

Zanimivo je, da intervjuvanci, ki spadajo v skupino nestrpnežev – ne glede na to kakšne razsežnosti ta nestrpnost ima – druge ljudi obtožujejo nestrpnosti. Večina jih je mnenja, da je slovenska družba nestrpna do beguncev, bodisi zaradi njihove vere bodisi ker so “drugačni” od nas bodisi zato, ker mediji beguncem dajejo negativno konotacijo, kar je prevladujoče mnenje o razlogih za nestrpnost pri mojih raziskovancih.

5.2.1 Prva hipoteza

Večina intervjuvancev meni, da so mediji krivi za slovensko nestrpnost do beguncev. S to ugotovitvijo bi lahko že na tej točki zaključila in podprla prvo hipotezo, ki pravi, da so mladi nestrpni do beguncev zaradi medijske reprezentacije le-teh vendar bom še predstavila ozadja in razloge za tovrstno prepričanje. Takega mnenja je bilo osem od štirinajstih ljudi. Trije so

rekli, da imajo mediji »mešano poročanje« oziroma da »skos prehajajo iz ene na drugo stran,« kar sta dva od treh opredelila kot: »Vsi grejo v eno al pa v drugo smer in na koncu ne vidš cele zgodbe, vedno vidš samo, al A – begunci so najbl bogi al B – begunci so največje barabe« (Intervjuvanka št. 10). Intervjuvanec št. 16 pa je povedal zelo podobno, in sicer: »En čas so to bogi ljudje, en čas so to posiljevalci, en čas so to ljudje, ki so pršli v Evropo samo zato, da bi razstrelil Bruselj pa Pariz.« Zanimivo je, da je ta isti intervjuvanec imel enako mnenje o ekonomskih migrantih kot mediji, in sicer da izrabljajo stisko beguncev. Gre torej za zgoraj omenjeno kontradiktornost samemu sebi; obsoja medije, vendar se z njimi strinja. Intervjuvanec št. 14 je rekel, da mediji prikazujejo tisto, »kar gre v promet,« intervjuvanec št. 6 pa da »so mediji preveč populistični in majo zadi vedno neko agendo.« Ena izmed intervjuvank je tudi rekla, da »nam mediji govorijo neresnice in da na konc vsa naša razmišljanja temeljijo na tem, kar govorijo« (Intervjuvanka št. 3 2016), in da »se slovenska družba boji islama, ker je v medijih prikazan kot terorizem.«

Nekaj intervjuvancev je priznalo, da jim mediji krojijo prepričanja. Do beguncev so bili nestrpni zaradi medijske reprezentacije le-teh in so se tega tudi zavedali. Prva intervjuvanka je rekla, da se zaveda, da mediji ne govorijo resnice, vendar »imajo tako močna sporočila, da prva stvar, ko vidš begunca, pomislš na slabe stvari.« Pri tem pa lahko spet opazimo zgoraj omenjeni fenomen kontradiktornosti samemu sebi, saj intervjuvanka pove, da se zaveda, da mediji ne govorijo resnice, vendar ji še vseeno krojijo prepričanja. Povedala je tudi: »Naj bi bli Sirijci, ker je tam vojna, ampak je blo na začetku rečen, da so zravn še iz raznih drugih držav, kjer naj ne bi blo vojne ... precej teh mladih moških, dvejst do tridst let« (Intervjuvanka št. 1 2016). Z izrazom »je bilo rečeno« je želela povedati, da je to zasledila v medijih. Intervjuvanka št. 8 pa je mnenja, da je šestdeset odstotkov stvari, ki jih mediji povejo, neresničnih, ampak da jim je sama tudi verjela na začetku, da je denimo verjela v islamizacijo Evrope s strani beguncev.

Trije intervjuvanci so bili prepričani, da mediji predstavljajo dejstva. Ravno zato ker so to omenili, lahko tudi posledično sklepam, da njihova nestrpnost vsaj delno izvira tudi iz medijske reprezentacije beguncev, denimo: »Tm je itak čista patriarhalnost dol, tm majo čiz drgačne poglede na svet in te zadeve« (Intervjuvanec št. 4 2016). Intervjuvanka, ki je rekla, da problem medijev ni, da nam prikazujejo neresnice, ampak da nam prikrivajo določene stvari, denimo pove, da se z mediji strinja glede selekcije obravnavanja najprej tistih beguncev, ki so iz kriznih žarišč, omeni Sirijo in potem šele ostale, saj pravi, da »nek red mora bit« ter »islam

mi je čist v redu vera, ne poznam je ravno, ne poznam niti tolk njihovih običajev, pač vem to, kar vem iz medijov« (Intervjuvanka št. 12 2016).

Tako iz neposrednih kot posrednih odgovorov intervjuvancev lahko zaključimo, da veliko njihove nestrpnosti izvira iz medijske reprezentacije beguncev. Za ostale, ki tako direktne korelacije med nestrpnostjo in medijsko reprezentacijo beguncev niso pokazali, predvidevam, da določena količina nestrpnosti izvira iz medijev, saj imajo ti precej enoten diskurz, katerega delčke je bilo razbrati v zgoraj izpisanih izjavah. Ta diskurz med drugim pravi, da imajo muslimani bolj zaprta prepričanja in manj pravic, posebej ženske, da zaradi tega niso tako razviti kot mi, da so zaradi tega drugačni od nas. V resnici pa so vsa ta prepričanja in celo »sodbe« o njih stereotipne, tudi nestrpne (poudarjanje globinskih razlik kot denimo razlik v religiji in kulturi Uletova označi za sodobne predsodke)² in dostikrat posplošene ali celo napačne. Količina posameznikovih pravic ter odprtost njegovih prepričanj sta odvisni tudi od države, iz katere prihaja, ne pa zgolj od njihove vere. Sodbe o tem, katere pravice in prepričanja se torej tičejo kulture in katere se tičejo religije, lahko vsaj do neke mere razjasni ali celo ovrže Koran. Treba je povedati, da je Koran ena izmed svetih knjig, ki so najbolj odprte različnim interpretacijam – tudi uvodoma piše, da imajo verzi v Koranu veliko pomenov in da so določeni razumljivi le bogu. Tudi prevodi v druge jezike se razumejo le kot interpretacija božjih besed, ne pa direktne zapovedi boga. Ovira pri določanju ali je nekaj verskega ali lokalno posebnega je tudi ta, da je arabščina jezik, kjer imajo besede lahko več pomenov, tudi kontradiktorne (Aslan Reza 2008).

Za natančnejšo potrditev svoje hipoteze bi bila potrebna tudi medijska analiza, a žal nisem imela dovolj manevrskega prostora, da bi to izvedla. Dejstvo je, da so mediji tisti, ki konstruirajo javno mnenje in posledično konstruirajo družbeno realnost. »Medijski diskurz nastaja s selekcijo informacij, dogodkov (o čem se govori in o čem ne) ter z načinom njihovega upovedovanja (kako je to izraženo). Diskurz pravzaprav določa pomene ter s tem konstruira realnosti. /.../ Je pa treba poudariti, da je občestvo v tem procesu aktivno« (Lipovec Čebren 2002, 151).

Na podlagi povedanega lahko prvo hipotezo, ki pravi, da so mladi nestrpni do beguncev zaradi medijske reprezentacije le-teh, podpremo, saj je osem od štirinajstih ljudi reklo, da smo nestrpni do beguncev zaradi medijev. Trije so dejansko priznali svojo nestrpnost ali pa slabe občutke do beguncev zaradi medijev, ostalih enajst (med katerimi so bili tudi ti, ki so rekli, da

---

² Leskošek 2005, 12

smo Slovenci nestrpni do beguncev zaradi medijev) je pokazalo vsaj eno korelacijo med vsaj enim nestrpnim prepričanjem in medijskim poročanjem, ki pa se je niti ne zavedajo.

5.2.2 Druga hipoteza

Druga hipoteza pravi, da lahko mikronestrpnosti vodijo v makronestrpnosti, te pa v ekstremistične ideologije, ki lahko radikalizirajo drugo stran – v našem primeru begunce. To hipotezo je precej težko v celoti potrditi, saj je precej dolga in specifična, vendar pa so mi intervjuvanci dali vsaj nekaj nastavkov za delne potrditve te hipoteze. Težko bi rekla, da se kdo boji porasta ekstremističnih ideologij, definitivno pa jih intervjuvanci ne izključujejo kot možnih dogodkov in jih dojemajo kot slabo stvar. Tisti, ki pa imajo sami nastavke ekstremističnih ideologij, se tega ne zavedajo.

Treba je tudi povedati, da mi nihče ni direktno povedal, da mikronestrpnosti lahko vodijo v ekstremizme, nekaj pa jih je opozorilo na možno razvitje takih idej. Del odgovora enega izmed intervjuvancev na vprašanje, kaj pomeni приход beguncev v Slovenijo, je bil: »Minusi so pa itak, k se že zdey takoj kaže, porast desničarstva pa raznih ekstremnih idej, rasizem itak in kaže, kakšn je naš resničn obraz, a ne« (Intervjuvanec št. 4 2016). »V Sloveniji, pa če bomo začeli sprejemati, bo v redu, če se bo pa začel kakšn sovraštvo al pa nesprijemanje, bo pa kriza« (Intervjuvanka št. 1 2016). V danem primeru intervjuvanka ne pove neposredno, da se bodo razvile kakšne ekstremistične ideologije, niti da bomo s tem radikalizirali begunce, vendar pa glede na to da intervjuvanka ni povedala, kaj točno je z izrazom kriza mislila, nobena od teh dveh možnosti ni izključujoča. Eden izmed intervjuvancev pravi, da je slišal, da določeni begunci na Metelkovi kradejo stvari in po njegovem »noben se z njimi ne ukvarja in pač en se bo. Pač, če je en problem, se bo najdu en z rešitvijo in ta k bo, bo pač bil 'nazi'« (Intervjuvanec št. 6). Naslednja intervjuvanka, ko sem jo spraševala o multikulturalnosti, pravi: »Zdi se mi, da smo Slovenci dost zaprt narod in da na splošno ljudje ne pozdravljajo kogarkol družga, zdey so pač tukej begunci na udaru, ampak se mi zdi, da Slovenija še useen ne bo zdey utrpela v veliki meri tega, je pa res, da zna bit kšna nestrpnost iz strani skrajnežov, v Sloveniji« (Intervjuvanka št. 8 2016). Kar nekaj intervjuvancev je odgovorilo, ko sem jih vprašala, ali je naša naloga (kot naroda in/ali vlade) pomoč pri integraciji in omogočanju zaposlitve, šolstva ter zavarovanj za begunce, da je bolje za nas, če jim pri tem pomagamo

in/ali jim te stvari omogočimo. Pri tem diskurzu lahko poleg delne potrditve druge hipoteze tudi opazimo zgoraj omenjeni element koristnosti, ki ga lahko opazimo tukaj: »Mormo jim pomagat, ker če jim ne bomo, se bojo oni združevali pa probleme delal« (Intervjuvanka št. 11 2016).

Eden izmed bolj nestrpnih intervjuvancev je na vprašanje, ali meni, da bo država Slovenija poskrbela za zaposlitve, zdravstveno zavarovanje in šolstvo beguncev, odgovoril, da ga zanje ne skrbi, saj imamo v Sloveniji preveč ljudi, ki so potrebni pomoči. To lahko označimo za sodobni (kulturni) rasizem, kjer intervjuvanec »poudarja in opravičuje večvrednost dominantne skupine nad marginalno« (Ule 2005, 23–24). Že četrtič me je v intervjuju opozoril, da je sicer treba pomagati beguncem, ampak »takim, da so dokazani, ne zej da pride tja brez dokumentov pa vsega pa reče, da je begunc« (Intervjuvanec št. 13 2016). Po mojem vztrajanju in vprašanju, ali se mu vseeno ne zdi prav, da bi jim omogočili zaposlitve, zavarovanja in šolstva v primeru, da jih bomo neko določeno število sprejeli in bodo ostali tukaj, je odgovoril, da se mu zdi prav, da bi to naredili, ker drugače bodo »itak živeli iz davkoplačevalskega denarja.« Seveda gre spet za predsodek, ki ga opravičuje z diskurzom čedalje bolj »zahtevnih« manjšin, ki »ogrožajo svoboščine in pravice ljudi, na primer pravico do varnega življenja, do varnega bivanja, in ki živijo na račun davkoplačevalcev« (Ule v Leskošek 2005, 22–23).

Druga precej ekstremistična ideja pa je bila ideja o getizaciji. To idejo je predstavila ena izmed intervjuvank, in sicer kot odgovor na vprašanje, ali meni, da smo Slovenci glede na pretežno muslimansko vero beguncev sposobni sobivati z njimi in oni z nami. Zanimivo je, da je zanje menila, da so zmožni, za nas pa je rekla, da le z dovolj veliko distanco – predlaga, da bi jih dali neko vas, mesto ali celo predel mesta, kjer bi živeli ločeno. Potem bi jih bili zmožni sprejeti, ker naj bi bili Slovenci vzvišeni (Intervjuvanka št. 15 2016). S to idejo očitno zagovarja getizacijo beguncev, kar je višek nestrpnosti in rasizma. Pa četudi jo opravičuje s tem, da »znamo bit Slovenci mal vzvišeni,« je že sama ideja, da je to dobra rešitev »problema,« povsem nestrpna. S tem dejanjem jim odvzema polnopravno udeležbo v družbi – saj jim mi, torej dominantna skupina, povemo, kje in kako morajo živeti in jih s tem postavimo v manjvreden položaj. Gre za čisto instrumentalizacijo sredstev za nacionalistične cilje (Ule v Leskošek 2005, 34). Zanimivo je, da je ista intervjuvanka večkrat omenila, da bomo lažje živeli z begunci, če bomo vsi strpni, tako mi kot tudi oni, obenem pa je imela

ekstremne ideje o getizaciji, menila je tudi, da nas begunci lahko izrinejo ipd. Gre za kontradiktornost samemu sebi oz. nekonsistentnost lastnih idej.

Izjave osmih različnih intervjuvancev potrjujejo le posamezne dele hipoteze. Glede na potrjevanje delov hipoteze in ne hipoteze v celoti je hipoteza, da lahko mikronestrpnosti vodijo v makronestrpnosti, te pa v ekstremistične ideologije, ki lahko radikalizirajo drugo stran, ovržena.

5.2.3 Tretja hipoteza

Glede določenih nestrpnosti je bilo razbrati, da izhajajo iz medijskega diskurza. Poleg tega sem med intervjuvanci opazila tudi izražanje nestrpnosti zaradi nepoznanja kultur beguncev ter zasledila, da večina intervjuvancev percipira begunce kot ljudi z le eno kulturo ter da (implicitno) enačijo njihovo (večinsko) vero z njihovo domnevno kulturo. Za taka prepričanja sama še vedno »krivim« medije in njihova poročanja ter preprosto nevednost ljudi, ki verjamejo določenim prevladujočim mnenjem ter prepričanjem, ki jih obdajajo – medijem, socialnim omrežjem, prijateljem, družini itn. S svojimi predsodki podpirajo, racionalizirajo in legitimirajo nek obstoječ *status quo* v dani družbi (Leskošek 2005, 12).

Tretja hipoteza je, da so mladi nestrpni do beguncev zaradi nepoznanja njihovih kultur. Tudi to hipotezo je podprlo kar nekaj intervjuvancev z izjavami kot so: »Njihova kultura ni kompatibilna z našo.« »Z njimi prhaja ena kultura, k je tuki na zahodu že bla.« (Intervjuvanec št. 6). »Moral bi manj uporabljat vero v vsakdanjem življenju pa da se bojo bl nekak po sami neki drugi morali, k ni vezana z vero, raj ravnal, da je mogoče treba kdaj dobr delat z ženskam.« (Intervjuvanec št. 17 2016). »Kar ponavad ljudi mot, je to, da majo te begunci većinoma muslimansko kulturo.« (Intervjuvanec št. 2 2016). »Lahko bi šli namest v Evropo rajš v tiste države, k so njim bližje v njihovi kulturi /.../« (Intervjuvanka št. 8 2016). Tovrstne izjave lahko označimo za nepravilne in nestrpne, saj z njimi begunce označujejo za eno homogeno skupino z eno homogeno kulturo. To da njihova kultura ni zgolj ena, vemo iz preprostega dejstva, da k nam prihajajo ljudje iz različnih držav, torej posledično tudi kultur. Na spletni strani Ministrstva za zunanje zadeve lahko preberemo, da so k nam prišli in še prihajajo ljudje iz Sirije, Afganistana, Pakistana, Irana, Iraka, Maroka, Eritreje itn. (Ministrstvo za zunanje zadeve 2016).

V okvir potrjevanja te hipoteze sem sama dodala še nestrpnost do islama, saj je to velik del večine kultur, ki prihajajo k nam. Eden izmed izrazito nestrpnih intervjuvancev je dejal:

»Islam je ekstremna vera.« in »krščanstvo in islam težko sovpadata« (Intervjuvanec št. 13 2016). Druga zelo nestrpna intervjuvanka pa: »Sm čis mal brala vse ... ful folka je čist normalnga« (Intervjuvanka št. 15 2016). Izjava sama po sebi ni nestrpna, ampak se zlahka razume, da je pred branjem verjela, da muslimani niso »čisto normalni,« kakor se je sama izrazila. »Na sploh sm js že nastrojen proti vsem veram. Pol pa še sploh, k si jo nekdo interpretera tko, da z njo opravičuje nek nasilje /.../ sm prot njej še bl nastrojen. In se mi zdi, da v današnjih časih, ja, je islam nekak povezan, z več slabimi k dobrimi stvarmi.« »/.../ [M]al mejn vere, ker njihove države niso tok ... ločene, vera pa politika, tko da dokler bojo še zmeram nekak pričakval, da bojo zakoni povezani z njihovo vero, je težko,« je bilo mnenje intervjuvanca št. 18. Na vprašanje, ali torej meni, da bo njihova vera tista ovira pri našem sobivanju, odgovori: »Ja, ja, ovire bojo pravice ... človekove pravice. K se mi zdi ... v bistvu vsaj največ pr ženskah se mi zdi.« Tudi zelo nestrpna intervjuvanka pravi: »Oni majo tako vero, da bo kle ful nasilja zarad tega. /.../ Mi tuki pač nimamo neke take vere, niti take kulture in se hočjo zdej oni uštulit (vriniti) h nm, da pač ne vem ... izrivajo našo kulturo.« in »Ja, mene ne bi motil, da bi oni klele živel po takih načelih, k živimo mi. S tako kulturo, k živimo mi, torej se ne zakrivamo, moški recimo ne morjo met več žen, /.../ se ne tepemo tko po ulcah, lih tok posiljevanja, kokr je blo zadne čase v medijih, tut ni« (Intervjuvanka št. 5 2016), pri tej izjavi bodimo pozorni tudi na zvezo »kokr je blo zadne čase v medijih.« Njena nestrpnost torej izvira med drugim tudi iz verjetja medijskemu diskurzu. In še en intervjuvanec: »Njihova kultura zna nas preplavit, glede na njihov naravni prirastek« (Intervjuvanec št. 13 2016).

Izjave so izbrane iz pogovorov z osmimi različnimi ljudmi. Ker je to več kot polovica intervjuvancev, lahko podprem tudi tretjo hipotezo. Dodatno potrditiv, da gre res za nestrpnost, predstavljata citata Vesne Leskošek iz knjige *Mi in oni: Nestrpnost na Slovenskem*: »Nestrpnost pomeni, da so nekateri ljudje obravnavani drugače zaradi svojih religioznih prepričanj /.../« »/.../ [S]odobne predsodke karakterizira navezovanje na "globinske" razlike, ki niso neposredno opazne; na razlike v izobrazbi, kulturni ravni, religiji, v telesnem in duševnem zdravju, življenjskem stilu« (Leskošek 2005, 9).

5.2.4 Četrta hipoteza

Naslednja hipoteza je, da so mladi ljudje v Sloveniji nestrpni, ker v slovenski kulturi drugačno pomeni slabo. »[Mi] smo še vseen bol sposobni bivanja z njimi. Smo še vseen mogoče bol odprti. Razumemo to, da so ljudje drgačni. Oni majo še vseen drugačne poglede« (Intervjuvanec št. 4 2016). »Oni pač so tko ... dol so navajeni, mislm, moje mnenje je, da so dol navajeni vojne in niti niso tko vzgojeni, k smo pač mi na mir ... in to nasilje in bi, če bi nekdo neki naredu, če bi še tok mal slabo naredu, bi ga mogl mal bol kaznovat, zato da bi drugi vidl, da pač če bo tko, tut če bo najmanšo stvar naredu, da bo pač kaznovan« (Intervjuvanka št. 5 2016). To so res že precej ekstremne ideje, tudi zakonsko prepovedane, saj gre za drugačno pravno obravnavanje človeka samo zaradi njegove države izvora. »Če bi bli taki k mi, da bi bli oni prpravleni se spremenit, tko k smo mi, da bi tut nek ta nš stil, k je, d ne bi tko ful izstopal razn po, ne vem, barvi kože al pa tko, js bi jih sprejela« (Intervjuvanka št. 5 2016). Petnajsta intervjuvanka: »[Oni so] ful močni, glih zarad tega k so tok drgačni,« ista intervjuvanka je na vprašanje, kakšni so njeni občutki in opažanja glede prihoda beguncev, odgovorila, da jo je strah in da ji je nelagodno, da prihajajo novi ljudje, »k še mal drgač zgleđajo,« in da z njimi noče imeti stika. »Evropa, kokrkol sm slišala, majo probleme, pa vedno več jih je povsod, kokr mal vem, je tut ta fora pr njih, je ful velka rodnost, ne, mislm uno, oni ful več otrokov spravjo vn iz sebe kokr pač povprečn nek človek, k je pač v Evropi.« Spet intervjuvanka št. 5: »Mi smo kristjani in ne mormo mi met neke džamije, ker to je čiz drugač /.../ In nej majo oni to tm dol, mi mamu pa kle to. Tko d ... jst mislm, d kle tega ne rabmo.«

Tudi je treba povedati, da je kar nekaj ljudi reklo, da smo Slovenci nestrpni do drugačnosti: »Multikulturalnosti Slovenci nismo sposobni uveljavit, ker smo ksenofoben narod in vse, kar je drugač, ni dobr« (Intervjuvanka št. 3 2016). »Js mislm, da mamu Slovenci zlo zaprto kulturo

in ne sprejemamo drugačnosti /.../ in mislm, da bo zlo velik potrebno, da se bo slovenska kultura spremenila v prid beguncem« (Intervjuvanka št. 1 2016). »/.../ [S]mo Slovenci dost zaprt narod in da na splošno ljudje ne pozdravljajo kogarkol družga, zdej so pač tukej begunci na udaru« (Intervjuvanka št. 8 2016). »Po mojem mnenju je slovenska kultura ful zaprta« (Intervjuvanka št. 15 2016). Vse te in tem podobne izjave je izreklo osem različnih ljudi. Ker je intervjuvancev v tej skupini skupaj štirinajst, pomeni, da lahko podprem tudi to hipotezo.

5.2.5 Diskurz ekonomskih migrantov

Dotakniti se velja tudi fenomena t. i. ekonomskih migrantov. Definicija le-teh po mednarodnem pravu obstaja in je precej drugačna od definicije begunca. Kot je bilo že uvodoma povedano, so ekonomski migranti predvsem migranti in ne begunci, kar pomeni, da se za selitev odločijo prostovoljno, in sicer (večinoma) z namenom pridobivanja višjega življenjskega standarda (UNHCR 2016, 11. julij). Vendar problem ni v sami definiciji, ampak se težave pri diskurzu o ekonomskih migrantih pojavijo pri vprašanju o izvoru teh migrantov.

Vsaka država ima svoj seznam varnih držav, kar pomeni, da ljudje, ki prihajajo iz t. i. varnih držav, ne morejo biti obravnavani kot begunci, ampak so lahko obravnavani le kot (ekonomski) migranti. »Evropska komisija v skladu z mednarodnim pravom (Ženevska konvencija) in pravom EU (direktiva o azilnih postopkih) za varno državo šteje države, v katerih je vzpostavljen demokratični sistem ter v kateri na splošno in redno ni: nikakršnega preganjanja; mučenja ali nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja; ogroženosti zaradi nasilja; oboroženih spopadov« (Evropska komisija 2015). Vlada Republike Slovenije je 17. februarja 2016 sprejela Odlok o določitvi seznama varnih izvornih držav, ki je začel veljati 20. februarja 2016. Kot varne izvorne države so s prvim členom omenjenega odloka določene: Albanija, Alžirija, Bangladeš, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Egipt, Kosovo, Makedonija, Maroko, Srbija, Tunizija in Turčija (Odlok o določitvi seznama varnih izvornih držav)³. To dejstvo je pomembno, ker je medijski diskurz o t. i. ekonomskih migrantih precej nepravilčen in predvsem nepravilen, saj za ekonomskega migranta označijo praktično vsakega, ki ni iz Sirije, Iraka ali Afganistana. Pri tem je pomembno poudariti še to, da so v medijskem diskurzu Iračani in Afganistanci postali »pravi begunci« šele pred kratkim. Značilnosti tovrstnega medijskega diskurza so se pokazale tudi pri odgovorih intervjuvancev.

---

³ Na podlagi tretjega odstavka 65. člena Zakona o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 98/11 – odl. US, 83/12, 111/13, 114/13 – odl. US in 82/15 – odl. US) izdaja Vlada Republike Slovenije.

Ko sem ljudi vprašala, od kod begunci prihajajo, so sicer vsi vedeli, da iz Sirije, vendar je malokdo omenil še kakšno drugo državo, povedali so samo denimo, da prihajajo z območij z vojnimi razmerami, ali pa od tam, kjer imajo probleme z ISIS-om. Če pa so že vedeli, da prihajajo tudi od drugod, so poleg Sirije omenili še Afganistan in Irak. Ljudi iz ostalih držav so večinoma prištevali k ekonomskim migrantom. To prepričanje je zagotovo ignorantsko, če ne celo nestrpno, saj k nam prihajajo tudi ljudje iz drugih držav, ki očitno niso varne, saj poleg drugih razlogov niti ne spadajo v omenjen seznam. Pakistan je denimo ena izmed bolj nevarnih držav, po globalnem indeksu miru ima stopnjo 152 od 163, kar pa že označuje najvišjo nevarnost (Vision of Humanity 2016). Tam skoraj neprekinjeno vojno stanje traja že od leta 1947. Prihajajo tudi Palestinci, ki so pred vojno živeli v Siriji – tja jih je pribežalo največ kot beguncev zaradi palestinsko-izraelskega konflikta – katerih življenja so popolnoma enako ogrožena kot življenja Sirijcev. Tudi Iran ni preveč varna država, saj stopnja po globalnem indeksu miru v državi znaša 133 od 166 (Vision of Humanity 2016), poleg tega pa je trenutno vpleten v vojno v Siriji in v boj proti Islamski državi (The history guy 2016). Trije od štirinajstih intervjuvancev so tudi specifično povedali, da so Pakistanci ekonomski migranti.

Intervjuvanci so opravičevali prioritiziranje Sirijcev pri sprejemanju v državo in dodeljevanju političnega azila, saj naj bi od vseh imeli najhujše stanje v državi in/ali naj bi bili edini pravi begunci. Svojo domnevo so med drugim podprli s prepričanjem, da je pri sprejemanju potrebna nekakšna selekcija, saj je k nam prišlo veliko število ljudi. Večina intervjuvancev ekonomske migrante definira popolnoma enako kot mediji – da so to ljudje, ki so izkoristili priložnost velikih pobegov in da to ni pravično do beguncev, saj naj bi ekonomski migranti izkoriščali stisko beguncev. Takega mnenja so, kljub temu da so skoraj vsi obsojali medije, ker delajo razliko med njimi, predvsem so medije obsojali zaradi ločevanja na »dobre« in »slabe« begunce. Svoje nestrpnosti se niso zavedali, kar lahko poimenujemo mikronestrpnost oziroma točno v tem primeru nezavedna nestrpnost. Zaslediti je tudi nekonsistentnost mnenj intervjuvancev. Označitev le Sirijcev oziroma še Iračanov in Afganistancev za tiste, »ki bolj potrebujejo pomoč od ostalih,« predstavlja pokroviteljski odnos, saj naj bi bili po tem prepričanju le ljudje iz omenjenih držav »dovolj ubogi,« da si zaslužijo bežati ter v Sloveniji pridobiti azil. Do »drugih,« torej tistih, ki ne prihajajo iz omenjenih držav, pa imajo potemtakem odklonilen odnos. Oba odnosa, tako pokroviteljski kot tudi odklonilni, se štejeta kot nestrpen odnos.

Tako mnenje o t. i. ekonomskih migrantih je imelo enajst od štirinajstih ljudi zato lahko zaključimo, da je večina intervjuvancev nestrpna do t. i. ekonomskih migrantov. To potrjuje še nekaj izjav: »Vsak si lahko vzame pravico, da gre skupi z begunci, in je grdo, da so begunci zaradi tega pridobili negativen prizvok in da jih zej zarad tega ločujejo na dobre in slabe. /.../ Ja, je pa tut grdo, da izrabljajo take možnost, kokr so neke krize po svetu, za njihovo lastno dobro, torej, če to niso neki Sirci, da so pač prišli in zej izrabljajo evropsko azilno politiko.« Odgovor enega izmed intervjuvancev na vprašanje, od kod vse prihajajo k nam: »Iz vojnih območij, to so pač Sirija, Irak, Afganistan ... pol pa tut Iran, severna Afrika, to so pa pol že bol ekonomske zadeve« (Intervjuvanec št. 6 2016). »K prhajajo, ne vem, Indijci pa Pakistanci, a ne ...oni so najbolj te ekonomski migranti, kokr vem« (Intervjuvanec št. 4 2016). »Definitivno mislim, da niso vsi begunci, ko res nujno potrebujejo pomoč, ker enostavno že pol sama demografska sestava cele skupine, al pa celga vala, ki gor prhaja, ni zaj Sirija, ne, ampak je večina vseh drugih« (Intervjuvanec št. 13 2016). Ena izmed intervjuvank je povedala, da se ji sicer ne zdi pravično, da so mediji na tak način razdelili te dve skupini (»dobre« in »slabe« oz. »potrebne dejanske pomoči« in »izkoriščevalske«), vendar verjame, da je »za marsikoga bila to dobra priložnost in je šel z njimi, pa čeprav to ni najbolj moralno« (Intervjuvanka št. 15 2016). Druga intervjuvanka pa: »Js bi rekla, da glede ekonomskih migrantov je tko pač. Se mi zdi, d pol ljudi sploh ne razume čiz dobr, kaj to pomen, mogoče bom tut rekla, da js nek profesionalc klele nism, ne. /.../ Js to razumem kot ljudi, k so se pač zarad, ne vem, ni ... torej niso begunci, niso mel izrednga vojnega stanja, ampak so samo ljudje, k so pač ugotovil, da gruče ljudi potujejo čez njih, se prav begunci zarad vojne, in so se oni prklučl tej grupi, ker so se jim pač lahko, ker ni dokumentov, nč ni, pač oni so se ... najlaži način je bil v bistvu, k da bi jih skor povabl zrav, /.../ sam oni nimajo pravice, za moje pojme. So druge poti za te ljudi in to, da oni so skupi z begunci, je totalno nepravično in ne bi smel se to dogajat, ker poleg tega je mogoče tut kšn begunc zrd enga ekonomskega migranta v slabšem položaju, pa neb smel bit« (Intervjuvanka št. 8 2016).

6 Sklep

Moja predvidevanja o nestrpnosti pri mladih do beguncev v Sloveniji so se večinoma uresničila. Kot smo videli, sem podprla tri od štirih hipotez, prav tako sem dokazala, da je pojmovanje ekonomskih migrantov na način, ki ga prikazujejo mediji in posledično pojmujejo velike množice ljudi, nestrpno dejanje. To pomeni, da je večina mladih ljudi v mojem vzorcu nestrpna do beguncev. Najbolj nestrpni intervjuvanci so bili sicer trije, od tega dva ženskega in eden moškega spola. Ženski imata obe končano poklicno srednjo šolo in sta že redno zaposleni, ena je stara enaindvajset in druga petindvajset let. Moški pa je star štiriindvajset let in na Fakulteti za družbene vede študira obramboslovje. Pri tolerantnih ljudeh, ki so bili le trije od sedemnajstih intervjuvancev, je zanimivo dejstvo, da sta dve od teh študentki smeri Kulturologija na Fakulteti za družbene vede, fant pa je končal srednjo poklicno šolo in je prav tako kot dve zelo nestrpni intervjuvanki že redno zaposlen in nima več namena študirati. Moj vzorec je v primerjavi z vsemi mladimi, starimi med dvajsetim in petindvajsetim letom starosti, precej majhen, zato tega ne morem aplicirati na vse mlade ljudi v Sloveniji.

Pri intervjuvancih sem odkrila več vrst nestrpnosti. Nekaj ljudi je imelo do beguncev pokroviteljski odnos, kar pomeni, da so jih dojemali kot nemočne samo zato, ker so begunci, in sicer v smislu, da se jim begunci smilijo ali pa so potrebni psihološke ali kakršnekoli druge pomoči, da nimajo denarja itn. Opazila pa sem tudi odklonilen odnos, ki ga najbolje opiše citat enega intervjuvanca: »Oni pridejo k nam, zato se bodo mogli obnašati tko, kot bomo mi rekl.« Intervjuvanci so tudi v splošnem prenašali veliko odgovornosti na begunce, češ da se morajo bolj potruditi kot mi, da ni pravično, da bi imeli višje statuse v naši družbi in podobno. Kar nekaj intervjuvancev je tudi priznalo, da se z begunci in z njihovim prihodom v Slovenijo v svojem prostem času ne ukvarjajo, torej nimajo nekega namena teh ljudi spoznati ali se poglobiti v razloge, zakaj sploh prihajajo k nam, kar v bistvu kaže na nekakšno nezanimanje do nove etnične skupine. Uletova v knjigi *Mi in oni* že tako delovanje označi za sodobne predsodke. Veliko je bilo nestrpnosti zaradi pomanjkanja informacij celo do te mere, da sta bila dva intervjuvanca popolnoma prepričana, da posameznik ni več begunec, ko pride na varna tla.

Rezultati moje diplomske naloge so vsekakor zaskrbljujoči. Že uvodoma sem omenila, da ne vem, kakšna bo naša prihodnost, če je že med mladimi toliko nestrpnosti, saj so (smo) mladi tisti, ki gradijo (gradimo) prihodnost. Največji problem vsega skupaj je, uvodoma predvideno in izpostavljeno, nezavedanje lastne nestrpnosti. To je zaskrbljujoča ugotovitev, saj pomeni,

da so socialni in/ali medijski konstrukti pripeljali do te mere, da mladi druge ljudi, ki niso njihovi prijatelji ali člani družine, zlahka označujejo za nestrpne, nemoralne ipd., sami pa so tako globoko zakoreninjeni v enaka prepričanja, da niti ne vidijo, da s svojimi prepričanji določenim ljudem poskušajo odvzeti polnopravno udeležbo v družbi.

Drža, ki sem jo poskušala prikazati skozi celotno nalogo, je ta, da smo Evropejci in Slovenci tisti, ki moramo begunce oziroma vse nove ljudi, ki prihajajo k nam, sprejeti in jim kot države pomagati pri integraciji v našo družbo. Če tega ne bomo storili, lahko povzročimo radikalizacijo njih in nas. Dogodki v zadnjem času so mojo držo potrdili. V zadnjem času se po Evropi dogaja precej različnih napadov, ki niso vsi teroristični ali ni kakorkoli dokazano, da bi bili povezani z Islamsko državo. Za napade, ki niso povezani z ISIS-om, menim, da jih je Evropa (ali bolje rečeno njeno ravnanje z ljudmi, ki niso iz Evrope, posebej z begunci) izzvala popolnoma sama. Naj omenim en primer: v trgovskem centru v Münchnu se je 22. julija zgodil napad na civiliste. Izvedel ga je osemnajstletni fant, ki je brezciljno streljal na več ljudi, ubil jih je devet. Fant je imel iransko in nemško državljanstvo in ni bil eden izmed beguncev, ki so prišli v Nemčijo v zadnjem letu. Preden je začel streljati, je imel nesporazum z neznanim človekom, ki je njun nesporazum celo snemal. Začel se je tako, da sta snemalec in še ena priča, ki je na videu ni mogoče videti, jo je pa mogoče dovolj glasno slišati, govorila proti tujcem. Napadalec je na to odgovoril, in sicer je povedal snemalcu, da je bil zaradi takih ljudi, kot je on, sedem let na zdravljenju. V nadaljevanju snemalec opozarja ostale ljudi, da ima napadalec pištolo, ob tem pa ga vseskozi žali. Napadalec pa večkrat pove, da je Nemeč, da se je tudi rodil v Nemčiji in pove, kje živi. Ko je imel žaljivk dovolj je začel brezciljno streljati. Ta dogodek ponazarja tipičen primer kriminalnega dejanja človeka, ki se počuti ogroženega, saj je pripadnik manjšine, do katere ima dominantna skupina odklonilen odnos.

7 Literatura

1. Aslan, Reza. 30. november 2008. *Interpreting the Quran*. Dostopno prek: <http://www.islamicity.org/3407/interpreting-the-quran/> (29. julij 2016).
2. Considine, Craig. 2015. *Muslims aren't a race, so I can't be racist, right? Wrong*. Dostopno prek: http://www.huffingtonpost.com/craig-considine/muslims-are-not-a-race_b_8591660.html (27. julij 2016).
3. Converse, Jean M. in Stanley Presser. 1988. *Survey questions: handcrafting the standardized questionnaire*. Beverly Hills: Sage Publications Inc.
4. European Commission. 2015. *European solidarity: A refugee relocation system*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/2_eu_solidarity_a_refugee_relocation_system_en.pdf (29. julij 2016).
5. Haddad, Emma. 2008. *The Refugee in International Society: Between Sovereigns*. Cambridge, New York: Cambridge University Press.
6. The history guy. 2016. *Wars of Iran*. Dostopno prek: http://www.historyguy.com/wars_of_iran.htm (27. julij 2016).
7. Intervjuvanka št. 1. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 13. maj.
8. Intervjuvanec št. 2. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 20. maj.
9. Intervjuvanka št. 3. 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 23. maj.
10. Intervjuvanec št. 4. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 25. maj.
11. Intervjuvanka št. 5. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 20. maj.
12. Intervjuvanec št. 6. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 21. maj.
13. Intervjuvanka št. 7. 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 23. maj.
14. Intervjuvanka št. 8. 2016. Intervju z avtorico. Radomlje, 28. april.
15. Intervjuvanec št. 9. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 13. maj.
16. Intervjuvanka št. 10. 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 19. april.
17. Intervjuvanka št. 11. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 13. maj.
18. Intervjuvanka št. 12. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 11. april.
19. Intervjuvanec št. 13. 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 15. april.
20. Intervjuvanec št. 14. 2016. Intervju z avtorico. Kamnik, 13. maj.
21. Intervjuvanka št. 15. 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 26. maj.
22. Intervjuvanec št. 16. 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 21. april.
23. Intervjuvanec št. 17. 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 15. april.

24. Leskošek, Vesna. 2005. *Mi in oni. Nestrpnost na Slovenskem*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
25. Lipovec Čebren, Uršula. 2002. *V zoni prebežništva; Antropološke raziskave prebežnikov v Sloveniji*. Ljubljana; Filozofska fakulteta.
26. Malkin, Bonnie. 2016. *'I am german': Munich gunman in furious exchange with bystander*. Dostopno prek: <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/23/i-am-german-munich-gunman-took-part-in-shouting-match-during-attack> (30. julij 2016).
27. Marfleet, Philip. 2006. *Refugees in a Global Era*. New York: Palgrave Macmillan.
28. Ministrstvo Republike Slovenije za notranje zadeve. 1999. *Mednarodna zaščita (Azil)*. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/tujci_v_sloveniji/mednarodna_zascita_azil/ (29. julij 2016).
29. --- 2016. *Premestitev in preselitev oseb*. Dostopno prek: http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/teme_in_programi/premestitev_in_preselitev_oseb/ (28. julij 2016).
30. Nastran Ule, Mirjana, Tanja Rener, Vlado Mihelj, Slavko Kurdija in Metka Mencin Čepelak. 1996. *Predah za študentsko mladino*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino in Zavod Republike Slovenije za mladino.
31. Policija. 2016. *Število beguncev n migrantov, nastanjenih v Sloveniji (podatek za 25. marec 2016)*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/component/content/article/35-sporocila-za-javnost/83545-tevilo-beguncev-in-migrantov-nastanjenih-v-sloveniji-podatek-za-25-marec-2016> (29. julij 2016).
32. Pravno-informacijski sistem Republike Slovenije. 2016. *Odlok o določitvi seznama varnih izvornih držav*. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE10734#> (27. julij 2016).
33. Saidi, Tmim. 2008. *Islam and culture: Don't mix them up*. Dostopno prek: <https://www.minnpost.com/community-voices/2008/02/islam-and-culture-dont-mix-them> (27. julij 2016).
34. Sharon Pluralism Network. 2014. *Muslim Culture*. Dostopno prek: <http://sharonpluralism.org/cultural-protocols/muslim-culture/> (30. julij 2016).
35. Štih, Peter. 2001. *Ozemlje Slovenije v zgodnjem srednjem veku: osnovne poteze zgodovinskega razvoja od začetka 6. do konca 9. stoletja*. Ljubljana, Filozofska fakulteta.

36. Troha, Tadej. 2016. "Begunci" in "migranti". *Dnevnik*, 15. marec. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042731848/mnenja/kolumne/begunci-in-migranti> (29. julij 2016).
37. True Islam. 2008. *The Dress Code for Women in the Quran*. Dostopno prek: [http://www.quran-islam.org/articles/women_dress_code_\(P1150\).html](http://www.quran-islam.org/articles/women_dress_code_(P1150).html) (30. julij 2016).
38. UNHCR. 2016a. *Figures at a glance*. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html> (20. junij 2016).
39. --- 2016b. *Global trends: Forced displacement in 2015*. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html> (30. julij 2016).
40. Vision of Humanity. 2016. *Global Peace Index*. Dostopno prek: <http://www.visionofhumanity.org/#/page/indexes/global-peace-index> (30. julij 2016).
41. Združeni narodi. 1951. *Konvencija o statusu beguncev – The 1951 Refugee Convention*, sprejeta 28. julija 1951. Dostopno prek: <http://www.unhcr-centraleurope.org/si/pdf/viri/konvencije/besedilo-konvencije-o-beguncih-in-njenega-protokola.html> (29. julij 2016).

Priloga A: Vprašalnik

Kot prilogo dodajam le vprašalnik. Lahko bi priložila še sto strani transkripcij vseh intervjujev, vendar sem mnenja, da bi mi prilaganje tega le obremenilo besedilo. Vse transkripcije imam shranjene v svojem arhivu.

Demografija

Spol:

Starost:

Kraj rojstva:

Kraj bivanja:

Dokončana izobrazba:

Trenuten letnik in smer študija:

Končana izobrazba matere:

Končana izobrazba očeta:

1. Begunci torej prihajajo v Slovenijo. Tvoji občutki, opažanja glede tega?
2. Ali veš zakaj prihajajo k nam in od kod vse?
3. Kaj meniš, da to pomeni za Slovenijo in kaj za Evropo?
4. Kaj to pomeni za slovensko in evropsko (če meniš, da ta obstaja) kulturo (V mislih imam predvsem kulturo v antropološkem smislu, kulturo določenega naroda, ki je sestavljena iz določenih vrednot ter norm, ki so lastni tej kulturi oz. narodu)? Misliš, da bo za Slovenijo končno pomenilo možnost realizacije multikulturne družbe, ki je že prisotna v večini prestolnic po Evropi, če bi begunci prišli živeti k nam. Kakšni bi bili tvoji občutki v zvezi s tem?
5. Kaj misliš, da se bo zgodilo z begunci, ki prihajajo k nam, te to sploh skrbi? V mislih imam, kaj bo Evropa oz. EU kot institucija ali pa vsaka država posebej kot institucija naredila z njimi – jim bomo omogočili zaposlitve, zdravstveno zavarovanje, šolstvo ipd.?
6. Kakšno je tvoje mnenje o njihovi večinski veri (islam), meniš, da so glede na to zmožni sobivanja z nami in predvsem, ali smo mi zmožni sobivanja z njimi? Meniš,

da jim moramo pomagati pri integraciji (da jim pomagamo, da postanejo del naše družbe in kulture) v našo družbo oz. ali si sploh želiš, da bi se integrirali?

7. Kako si predstavljaš integracijo beguncev v našo družbo oz. življenje z begunci? Bi jim rad/a pomagal/a to omogočiti – se družiti z njimi, jim dati informacije, kako Slovenija deluje ipd.?
8. Kakšne občutke ti zbujejo begunci? Ali te zanima, kdo so ti ljudje in njihove zgodbe, jim želiš pomagati ali te je mogoče strah, da prihajajo k nam? Če da, česa točno te je strah?
9. Spremljaš medije, ki govorijo o begunski krizi? Če da, katere? Se z njimi strinjaš? S čim najbolj, s čim najmanj?
10. Ekonomski migranti. Se ti zdi, da je to dejanska, uradna opredelitev migrantov ali so mediji predvsem izrabili ta izraz, da so ločili »dobre« od »slabih« beguncev/migrantov oz. tistih, ki »pomoč dejansko potrebujejo,« in tistih, »ki samo izkoriščajo te velike selitve?«